

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาของภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

วิธีดำเนินการศึกษา โดยใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๑ คน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ และปัญหา/ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแบบสอบถามได้รับความร่วมมือจากท่าน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๔๑ ชุด และคัดเลือกข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดจำนวน ๑๔๑ ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจะหาค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสัปปริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕ เพศหญิงจำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ มีอายุ ๓๐-๔๐ ปี จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๘ และส่วนใหญ่มียรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๖,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๘

๕.๑.๒ ระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๗ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธโดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความเป็นผู้รู้จักกาลและด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัทแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงพุทธ ในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

รวมทุกด้าน พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธ ในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์น้อยกว่าภาวะผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน น้อยกว่า กำหนด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่างกัน

ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธน้อยกว่ากำหนด มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธน้อยกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งกำนัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์น้อยกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกำนัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์น้อยกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกำนัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธมากกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและน้อยกว่ากำนัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธน้อยกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งกำนันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธน้อยกว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกำนัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เพศ	✓	
อายุ		✓
การศึกษา		✓
ตำแหน่ง	✓	
รายได้		✓

๑. เพศ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธโดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเป็นผู้รู้จักกาลและด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

๒. อายุ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงพุทธโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

๓. การศึกษา ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงพุทธในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

๔. ตำแหน่ง ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

๕. รายได้ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธ ในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์โดยสามารถอภิปรายผลตามลำดับได้ดังนี้

๕.๒.๑ ระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๗ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๘$) จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ใน ๗ ด้านคือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักผล ความเป็นผู้รู้จักตน ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และความเป็นผู้รู้จักบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปณณร เอียรชัยพลกษ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ:กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ซึ่งเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์เป็นรายด้านแล้วพบว่าประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

๑) ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$) คือรู้สาเหตุของปัญหาได้อย่างแท้จริง รักษากฎระเบียบ กฎเกณฑ์ของชุมชนและแก้ไขปัญหาจากสาเหตุที่พบได้อย่างดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พนัทรานันท์ ธงชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชี ทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยงานสัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ของหน่วยสัสดีอำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านทานเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๓.๙๖$) รองลงมามีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านปิยวาจา ($\bar{X} = ๓.๙๕$) และสุดท้ายมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านอรรถจริยา ($\bar{X} = ๓.๗๖$) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$)

๒) ความเป็นผู้รู้จักผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักผล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๔$) คือ การใช้สติปัญญาในการคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาสามารถแก้ไขปัญหาคำนึงถึงผลกระทบเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนตวิโร (บำรุงราษฎร์)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๓) ความเป็นผู้รู้จักตน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักตน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) คือ รู้ถึงหน้าที่ของตน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนและสามารถวางตนให้น่าเคารพนับถือซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”** ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๔) ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) คือ มีความพอดีในการทำงาน พอเพียงในการดำเนินชีวิต โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระธนดล นาคสุวรรณ (นาคพิพัฒน์)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”** ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง

๕) ความเป็นผู้รู้จักกาล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) คือ เป็นคนตรงต่อเวลา รักษาเวลาในการทำงานสามารถทำงานแข่งกับเวลาได้อย่างดีและสามารถใช้เวลาที่ดำรงตำแหน่งพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาธฤติ วิโรจโน(รุ่งชัยวิฑูร)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนในเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร”** ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง ๔ หมวดธรรม คือ อธิปไตย ๓ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ และอคติ ๔ ของโรงเรียนในเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารงานบุคคลทั้ง ๔ หมวดธรรมดังกล่าวของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๖) ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัทในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) คือ มีอัธยาศัยดีและเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้เป็นอย่างดี และสามารถประสานงานกับองค์กรต่างๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พันธุ์ศรีสมหมาย บัวจันทร์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการ**

ให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสมานัตตตตามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านทาน ด้านอรรถจริยาและลำดับสุดท้าย คือ ด้านปิยวาจา

๓) **ความเป็นผู้รู้จักบุคคล** ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) คือสามารถใช้คนในชุมชนนั้นได้อย่างเหมาะสมและมีความสนิทสนมกับคนในชุมชนเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาบตำรวจตรี โสภณ สวาชาโต ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตตา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตตา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่น ใน อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านเพศ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธ โดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้าน ความเป็นผู้รู้จักกาลและความเป็นผู้รู้จักบริษัท แตกต่างกันและด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณปวร โฆสิตธมโม(โทวาท) ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสถานีอนามัยในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”** ผลการเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคห วัตถุ ๔ ของสถานีอนามัยในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้บริการ พบว่า ประชาชนมีทัศนะแตกต่างกันตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีอายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์การให้บริการ ระยะเวลาที่เจ็บป่วย สิทธิการรักษาพยาบาล และ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของ สถานีอนามัยในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงพุทธ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท ธนการพาณิชย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ธรรมาภิบาล ในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง”** ผลการเปรียบเทียบธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้า นครหลวง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ ที่ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านคร หลวง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการศึกษา ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น ภาวะผู้นำเชิงพุทธในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกนิรันดร์ นาคบุรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ทัศนะของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามหลักฆราวาสธรรม ๔”** ผลการเปรียบเทียบทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีต่อ การบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามหลักฆราวาสธรรม ๔ พบว่า นิสิตที่มีอายุ พรรษา คณะที่ศึกษา การศึกษานักธรรมและการศึกษาบาลี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีเพียงนิสิตที่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ต่างกันเท่านั้น มีทัศนะต่อ การบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามหลักฆราวาสธรรม ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านตำแหน่ง ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นภาวะผู้นำ เชิงพุทธ ในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันทุกด้านจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจตรีทองอินทร์ มนตรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ สำหรับเพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกัน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการไม่ต่างกัน

ด้านรายได้ ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงพุทธในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอานนท์ อานนโท ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอุปหานิยธรรม ๗” การเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอุปหานิยธรรม ๗ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา สามัญไม่พบความแตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ภาครัฐควรกำหนดให้มีแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน

๒. การจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงาน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมินผล จะต้องให้ทุกฝ่ายเข้าใจในบทบาทความรับผิดชอบของตนเอง และได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนภายในชุมชน โดยแผนพัฒนาดังกล่าวที่เกิดจากความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓. ผลการวิจัยพบว่าผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก มีการศึกษาค่อนข้างน้อย ภาครัฐควรจัดให้มีการศึกษาภาคพิเศษ หรืออบรมความรู้ตามอัธยาศัยให้กับผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปรับกระบวนการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนเพื่อเป็นกระบวนการขั้นตอนการทำงานกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดให้ชุมชนอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเช่น สปัจริยธรรม ๗ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน

๒. ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาชนโดยจัดทำแผนแม่บทของชุมชนโดยแผนแม่บทเกิดจากความคิดของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความรับผิดชอบของผู้นำท้องถิ่นให้เข้าถึงประชาชน มีความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนบริหารจัดการชุมชนให้เกิดความพอดีมีความรอบคอบเข้าใจรอบรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

๓. ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการพัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยผู้นำจัดทำฐานข้อมูลวิเคราะห์และประเมินสภาพชุมชนหรือองค์กรอื่นในพื้นที่

๔. ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับหน่วยงานองค์กรภาคีอื่นๆ ด้วยเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำต้องขอความร่วมมือ จากองค์กรต่างๆ จากภายนอกเช่นจัดการฝึกอบรมพัฒนาสร้างงานอาชีพหรือองค์ความรู้อื่นๆที่ประชาชนต้องการ เช่น องค์กรมหาชน หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

๕. ผู้นำการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ควรเรียนรู้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมี แนวคิดการทำงานที่เกิดผลกับชุมชนมีพรหมวิหาร ๔ เว้นอคติ๔ มีความรู้ดี ความคิดดีมีความสามารถสูงและมีคุณธรรม ผู้นำมีรูปแบบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน มีสติและรู้สถานะตัวเองควบคุมอารมณ์ได้ดีในการทำหน้าที่ ใช้หลักหลักธรรมสัปติจริยธรรม ๗ ประยุกต์ใช้มาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำงานแบบเชิงบูรณาการโดยมีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมมือทำให้งานเกิดผลสำเร็จ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ จึงมีลักษณะจำกัด ผลการศึกษาที่ได้อาจไม่ครอบคลุมหรือเป็นตัวแทนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ทั้งหมด ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตในส่วนของการประชากรรวม แพทย์ตำบล สารวัตรกำนัน องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลหาความข้อแตกต่างระหว่างองค์กรผู้นำท้องถิ่น

๒. ควรศึกษากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนอย่างไรจึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดีเด่นได้รับรางวัลแทนทองคำ

๓. ควรศึกษาการนำหลักธรรมไปปฏิบัติใช้ ในหน่วยงานแล้วเกิดสัมฤทธิ์ผล โดยศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน